

Policy för avstånd till hästhållning

Dnr M 2007-290

Då antalet hästar i vår kommun ökar har Bygg- och miljönämnden gett i uppdrag åt Bygg- och miljöförvaltningen att upprätta en policy i fråga om närhet mellan människa och djur med utgångspunkt från inhämtande av kunskaper från andra kommuner och myndigheter.

Bakgrund

Antalet hästar ökar starkt i Sverige. Från ca 70 000 hästar på 60-talet uppskattas antalet hästar idag vara ca 250 000-300 000 i landet. I Karlsborgs kommun finns uppskattningsvis 40 –50 fastigheter med hästar. Hästarna spelar en viktig roll i landsbygdsutvecklingen, som landskapsvårdare och som en trivselfaktor för många människor. Samtidigt ökar antalet hästar nära bebyggelse och kan föra med sig oönskade olägenheter i form av lukt, flugor och allergiproblem.

Frågan om skyddsavstånd mellan bostadsbebyggelse och hästhållning kan spåras knappt 30 år tillbaka i tiden till slutet av 1970-talet. Naturvårdsverket rekommenderade 1978 att skyddsavståndet till ridanläggningar skulle vara 200 m, vilket baserade sig på risken för olägenheter i form av flugor, lukt mm. 1982 kom Naturvårdsverkets Allmänna Råd om Miljöskydd vid djurhållning som rekommenderade 500 m vid större anläggningar med över 100 djurenheter. 1983 kom Socialstyrelsens promemoria ”De allergiska barnen i samhället” som för första gången tog upp frågan om allergier och påpekade att ridning i tätorter kan bli ett hälso-problem. Allergitutredningen 1989 fastslog att 500 m behövdes som skyddsavstånd, vilket också rekommenderades i Boverkets Allmänna råd 1995:5 ”Bättre plats för Arbete”.

Även om det har funnits och finns rekommendationer om avstånd till hästhållning är det inte alltid som det är enkelt att tillämpa dem, eftersom lämpligt skyddsavstånd kan variera mycket med t.ex. terrängens beskaffenhet, förhärskande vindriktning, antal hästar osv. Många kommuner har därför bestämt eller håller på att ta fram lokala riktlinjer som en vägledning för kommunens handläggning av ärenden där hästhållning är involverad. Med riktlinjer underlättas möjligheten att fatta konsekventa beslut och att snabbt lämna besked vid förfrågningar.

Frågor som rör skyddsavstånd mellan hästhållning och bostäder kan komma upp till behandling hos Bygg- och miljönämnden genom t ex

- Klagomål på hästhållning
- Miljöbedömningar i plan- och byggärenden
- Ansökan om tillstånd att hålla häst inom planlagt område (tillståndskrav reglerat i de lokala föreskrifterna för att skydda människors hälsa och miljön)
- Anmälan om miljöfarlig verksamhet i enlighet med Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, vilket innebär att verksamheten som avses bedrivs omfattar mer än 100 hästar men mindre än 200 (s k C-anläggningar)

Att notera är att anordnandet av hästhagar inte är bygglovpliktigt, vilket medför att sådana kan anordnas utan någon prövning. (I vissa fall kan det finnas samrådsplikt enligt Miljöbalken kap 12 § 6 hos Länsstyrelsen.) I jämförelse med en ridanläggning eller ett stall är dock investeringskostnaderna låga för anordnande av en beteshage som relativt lätt kan avvecklas, medan fel lokalisering av en ridanläggning eller ett stall kan få stora ekonomiska konsekvenser.

Störningar

De störningar som hästhållning kan medföra för boende är i huvudsak allergi, lukt och flugor.

Allergi innebär att immunsystemet överreagerar mot vissa ämnen och producerar antikroppar mot dessa ämnen som t ex pollen, pälsdjur eller kvalster. Ca 30 % av befolkningen har dessa besvär. Man brukar sedan räkna med att ca 15-20 % av denna grupp är allergiska mot häst, vilket innebär totalt sett att ca 5 % av befolkningen kan antas ha mer eller mindre allergiska besvär av hästar.

För att bli allergisk mot häst krävs vanligtvis direktkontakt med hästen genom t ex upprepad ridning, ryktning och arbete i stallet. Det finns inte belägg för att allergi kan utvecklas enbart genom att man har vistats i närheten av stall och ridanläggningar.

När det gäller störningar i form av lukt och flugor är det framförallt gödselhanteringens placering som är viktig.

Vetenskapliga studier

Studier vid Miljömedicinska enheten vid Stockholms läns landsting och Akademiska sjukhuset i Uppsala har visat att spridning av hästallergen genom luft- och vindrörelser kan ske upp till 250 m från områden där hästar normalt rör sig utomhus. Halterna avtar dock vid ett avstånd av mellan 50 och 100 m och blir lägre med färre antal hästar. Vid t ex en träningsbana på Solvalla påvisades mätbara halter av hästallergen upp till 50 m från banan. Vid Akademistallet i Uppsala påvisades hästallergen i dammprover upp till 250 m utanför det område som hästarna rörde sig inom.

Sammantaget visade studierna att halterna av allergen sjunker snabbt med avståndet från hästar, att mer hästar ger mer allergen och att inomhusvärdena av allergen är mycket lägre än utomhusvärdena vid bostäder belägna nära stall. Studierna gav dock inte svar på vid vilken nivå av allergen som allergibesvär utlöses, och inte heller vilka nivåer av hästallergen som normalt förekommer i inomhusmiljöer.

En viktig spridningsväg för hästallergen är dock inte enbart via luft utan även via människors kläder och hår. Hästallergiska personer kan t ex få symptom om de inomhus träffar en ryttare som inte bytt kläder eller tvättat håret efter vistelsen i stallet.

Tillämpning i ärenden

I områden med samlad bebyggelse och/eller vid planläggning tillämpas följande principer angående skyddsavstånd vid nyetableringar:

1. Vid C-anläggningar eller större skall prövningen ske med utgångspunkt från att skyddsavståndet från bostäder, skolor o d skall vara 200-500 m till stall och gödselhantering och minst 200 m till område där hästar vistas.

2. Vid större anläggningar (30-100 hästar) eftersträvas att skyddsavståndet från bostäder, skolor o d skall vara minst 200 m till stall och gödselhantering och minst 100 m till område där hästar vistas.
3. Vid medelstora anläggningar (10-30 hästar) eftersträvas att skyddsavståndet från bostäder, skolor o d skall vara minst 100-200 m till stall och gödselhantering och minst 50-100 m till område där hästar vistas.
4. Vid mindre anläggningar (1-10 hästar) skall som regel ett skyddsavstånd på minst 100 m från stall och gödselhantering och minst 50 m från område där hästar vistas upprätthållas.

På landsbygden utanför samlad bebyggelse och planlagt område skall också ovanstående skyddsavstånd eftersträvas, men det kan finnas större skäl att göra avsteg från dem om området t ex har en utpräglad karaktär med mindre hästgårdar och/eller det finns ett nära förhållande mellan boende och deltagande i hästsport.

Skyddsavstånden skall betraktas som riktvärden och en prövning av lämpligt skyddsavstånd skall göras i varje enskilt fall. Exempel på frågor som bör utgöra underlag för bedömningen av relevant skyddsavstånd:

- Karaktär på området, lantlig miljö/villabebyggelse
- Antal hästgårdar samt deras lokalisering
- Antal hästar, lokalisering av stall, bete, paddockar och planerade ridstigar
Gödselhantering, placering och utförande
- Hagar, deras lokalisering och storlek samt antal hästar och hur frekvent hagen används
- Förhärskande vindriktning
- Topografi samt ev. avskärmande vegetation eller bebyggelse
- Förekomst/grad av näringsverksamhet
- Närboendes uppfattning/befintliga upplevelser av olägenhet

Ärenden som rör befintliga situationer där klagomål på hästhållning har uppkommit bedöms inte efter dessa skyddsavstånd, utan bedöms från ärende till ärende. Hagar skall inte läggas i direkt anslutning till tomtgräns. Flera rättsfall på senare tid har angivit att avstånd mellan område för hästhållning och tomtgräns skall vara minst 30 m.

Som riktvärde i befintliga situationer skall med beaktande av olägenhet för människors hälsa följande skyddsåtgärder gälla:

- 50 m till bostadshus och 30 m till fastighetsgräns från hästhållning, dvs. stall och hagar.
- Inom fastighet som kombinerar boende och hästhållning eftersträvas avståndet 30 m från bostadshus till stall och hagar.

Detta skall också normalt sett ses som ett minimiavstånd som inte bör understigas i nyetableringssituationen, även om det av omständigheterna i det enskilda fallet finns skäl för att frångå ovanstående riktvärden i punkterna 1-4.

Med olägenhet för människors hälsa avses i Miljöbalken 9 kap 3§ en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.